

การกำหนดความผิดมูลฐานในความผิดฐานรับของโจร : ศึกษาเปรียบเทียบ กฎหมายไทย อังกฤษ และฝรั่งเศส

An International Comparative Legal Study of Determining Predicate Offences for Receiving Stolen Goods in Thailand, The United Kingdom and France

วิมลพงศ์ แซ่มกระโทก¹

Wimonphong Samkratok

(Received: June 20, 2019, revised: July 20, 2019, accepted: July 25, 2019)

บทคัดย่อ

ความผิดฐานรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 357 ยังมีข้อจำกัดในการบังคับใช้ เนื่องจากมีเงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัยอันเป็นข้อเท็จจริงภายนอกโครงสร้างความรับผิดทางอาญามาจำกัดการลงโทษไว้ กล่าวคือ จะลงโทษผู้รับของโจรได้ต้องปรากฏว่าทรัพย์สินที่กระทำต่อนั้นเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ทรัพย์ ทรัพย์ ทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอก และเจ้าพนักงานยักยอกเท่านั้น หากเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานอื่น เช่น ความผิดฐานเจ้าพนักงานเรียกรับสินบน ความผิดฐานเรียกค่าไถ่ ความผิดฐานละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ฯลฯ แม้ผู้กระทำจะรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดก็ไม่สามารถลงโทษผู้นั้นในความผิดฐานรับของโจรได้เพียงเพราะว่าความผิดเหล่านี้มิได้ระบุไว้เป็นความผิดมูลฐานเท่านั้นเอง ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นควรศึกษาถึงขอบเขตและแนวทางที่

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์/ที่อยู่ปัจจุบัน, เลขที่ 8/17 ซอย 14 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210, อีเมล : sam_wimonphong@hotmail.com

Graduate student of Master of Laws Program in Criminal law, Faculty of Law, Thammasat University/Cerrent address, NO.8/17 Lane 14 Chaengwattana Rd. Thung Song Hong Sub-District Lak Si District Bangkok Province 10210 Thailand, Email address : sam_wimonphong@hotmail.com

เหมาะสมในการกำหนดความผิดมูลฐานในความผิดฐานรับของโจร เพื่อให้ความผิดฐานรับของโจรสามารถใช้บังคับได้อย่างกว้างขวางและครอบคลุมทุกฐานความผิดที่เป็นเหตุให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเท่าเทียมกัน

คำสำคัญ : ความผิดมูลฐาน, รับของโจร, ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด

Abstract

The enforcement of the offence of receiving stolen goods in article 357 of criminal code of Thailand is restricted. Due to the punishment of such offence is limited by the condition of the punishment in object which is an external fact of the criminal liability; that is to say, the offender of the offence of receiving stolen goods will be punished if the property obtained through only the commission of the offences of theft, snatching, extortion, blackmail, robbery, gang- robbery, cheating and fraud, misappropriation or misappropriation by an official. If the property obtained through the other commission of the offences: demanding or accepting bribe by an official, kidnap, intellectual property infringement, etc., and the offender knows that such property obtained through the commission of the offences, he would not be punished because these offences are not the predicate offence of the offence of receiving stolen goods. Therefore, I decide to research an appropriate scope and principle to determine the predicate offence of the offence of receiving stolen goods, in order that the offence of receiving stolen goods would be enforced widely and comprehensively to all offences which receive property.

Keywords: predicate offence, receiving stolen goods, property obtained through the commission

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานรับของโจรไว้เพียงมาตราเดียว คือ มาตรา 357 ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 ววรรค โดยวรรคแรกเป็นหลักเกณฑ์และองค์ประกอบของความผิดฐานรับของโจร ส่วนวรรคสองและวรรคสามเป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น ดังนี้

มาตรา 357 บัญญัติว่า “ผู้ใดช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อ รับจําหน่าย หรือรับไว้โดยประการใดซึ่งทรัพย์สินอันได้มาโดยการกระทำความผิดถ้าความผิดนั้นเข้าลักษณะลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ กรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยกยอกหรือเจ้าพนักงานยกยอกทรัพย์ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานรับของโจร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดฐานรับของโจรนั้นได้กระทำเพื่อค้ำกำไรหรือได้กระทำต่อทรัพย์สินอันได้มาโดยการลักทรัพย์ตามมาตรา 335 (10) ชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดฐานรับของโจรนั้น ได้กระทำต่อทรัพย์สินอันได้มาโดยการลักทรัพย์ตามมาตรา 335 ทวิ การชิงทรัพย์ตามมาตรา 339 ทวิ หรือการปล้นทรัพย์ตามมาตรา 340 ทวิ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท”

จากบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนขอแยกอธิบายความผิดฐานรับของโจรออกเป็น 2 หัวข้อ โดยจะเป็นการกล่าวถึงลักษณะทั่วไปและสภาพปัญหาของการบังคับใช้ความผิดฐานรับของโจร ดังนี้

1.1.1 ลักษณะทั่วไปของความผิดฐานรับของโจร

ความผิดฐานรับของโจรเป็นฐานความผิดที่มีลักษณะเกี่ยวเนื่องกับความผิดฐานอื่นๆ (ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 357 ได้แก่ ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ กรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยกยอกหรือเจ้าพนักงานยกยอกทรัพย์ รวมเรียกชื่อความผิดเหล่านี้ว่า “ความผิดมูลฐาน”) กล่าวคือ ต้องมีการกระทำความผิดมูลฐานสำเร็จเสียก่อน จึงจะมีการกระทำความผิดฐานรับของโจรต่อไปได้ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าความผิดฐานรับของโจรเป็นความผิดที่ร้ายแรงกว่าความผิดฐานลักทรัพย์และความผิดมูล

ฐานอื่นๆ เพราะเป็นการส่งเสริมและเป็นช่องทางที่จะทำให้มีการกระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับการที่ได้ทรัพย์มามากขึ้น

อย่างไรก็ดี ถึงแม้ว่าการกระทำความผิดฐานรับของโจรจะมีลักษณะเป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกแก่ทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดก็ตาม แต่ผู้กระทำความผิดฐานรับของโจรก็มีใช้ผู้ให้ความช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกแก่ผู้กระทำความผิดมูลฐาน จึงไม่ใช่ผู้สนับสนุนการกระทำความผิดตามนัยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 86 แต่ประการใด² ด้วยเหตุที่ว่าการให้ความช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกดังกล่าว นั้นมิได้กระทำการก่อนหรือขณะกระทำความผิด แต่เป็นการให้ความช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกภายหลังจากการที่ได้กระทำความผิดมูลฐานสำเร็จแล้ว จึงไม่ครบองค์ประกอบของการเป็นผู้สนับสนุน

การวินิจฉัยความผิดฐานรับของโจรนั้นต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์ของโครงสร้างความรับผิดทางอาญา อันประกอบไปด้วยองค์ประกอบภายนอก ได้แก่ 1) ผู้กระทำ = ผู้ใด, 2) การกระทำ = การช่วยซ่อนเร้น/การช่วยจำหนาย/การช่วยพาเอาไปเสีย/การซื้อ/การรับจำนำ/หรือการรับไว้ด้วยประการใด, 3) กรรม = ทรัพย์อันได้มาโดยการกระทำความผิด และ 4) ผล = ไม่ต้องการผล ส่วนองค์ประกอบภายใน ได้แก่ เจตนา³ (รู้ว่าเป็นทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิด)

คุณธรรมทางกฎหมายในความผิดฐานรับของโจรมิได้มุ่งคุ้มครองเฉพาะตัวทรัพย์โดยตรงเท่านั้น หากแต่ยังคุ้มครอง “สิทธิในทรัพย์”⁴ ได้แก่ สิทธิของเจ้าของกรรมสิทธิ์ในการติดตามเอาทรัพย์คืนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1336 อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของเจ้าของทรัพย์ในการติดตามเอาคืนทรัพย์ได้โดยง่ายนั่นเอง

² นภารัตน์ กิมทรง, ความผิดฐานรับของโจร : กรณีการนำทรัพย์กลับคืนเจ้าของ, (วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550), น. 1.

³ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, คำอธิบายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 6, (กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2559), น. 171.

⁴ คณิต ฌ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, พิมพ์ครั้งที่ 11, (กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2559), น. 327.

1.1.2 สภาพปัญหาของการบังคับใช้ความผิดฐานรับของโจร

ตามกฎหมายไทย ความผิดฐานรับของโจรได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 357 โดยมีการกำหนดเกี่ยวกับความผิดฐานรับของโจรอย่างชัดเจนว่าต้องเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ทรัพย์ ทรัพย์ ทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอก หรือเจ้าพนักงานยักยอก เพียง 9 ฐานความผิดเท่านั้น จึงจะเป็นความผิดฐานรับของโจรได้ เนื่องจากคณะกรรมการร่างประมวลกฎหมายอาญาไม่ประสงค์ให้ใช้ความผิดฐานรับของโจรกว้างขวางเกินไป⁵ แต่หากเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานอื่นนอกเหนือไปจากความผิดฐานที่ระบุไว้ดังกล่าวแล้ว ผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องหรือให้การอุปการะทรัพย์สินของโจรนั้นก็ย่อมไม่มีความผิดฐานรับของโจรแต่ประการใด ตัวอย่างเช่น⁶ “ร้านกที่เก็บได้จากถ้า โดยไม่ได้รับอนุญาตร้านกนั้นมิใช่ทรัพย์สินที่ได้มาจากการลักทรัพย์ ผู้รับร้านกนั้นต่อไปย่อมไม่มีความผิดฐานรับของโจร เพราะว่าไม่เป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานนั้นเอง

นอกจากนี้ การกระทำความผิดอันเป็นเหตุให้ได้ไปซึ่งทรัพย์สิน นอกจากความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน (ความผิดมูลฐาน) ที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ 12 แล้ว ยังมีความผิดอื่นอีกมากมายทั้งตามประมวลกฎหมายอาญา เช่น ความผิดฐานคนกลางเรียกรับสินบน ความผิดฐานให้สินบนเจ้าพนักงาน ความผิดฐานเจ้าพนักงานกรรโชกทรัพย์สิน ความผิดฐานเจ้าพนักงานเรียกสินบน ความผิดฐานปลอมเงินตรา ความผิดฐานแปลงเงินตรา ความผิดฐานทำเครื่องมือปลอมหรือแปลงเงินตรา ความผิดฐานเรียกค่าไถ่ ความผิดฐานคนกลางเรียกค่าไถ่ เป็นต้น และตามพระราชบัญญัติอื่นที่มีโทษทางอาญา เช่น ของที่ยังไม่ได้ผ่านวิธีการศุลกากร (สินค้าหนีภาษี) ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 สินค้าหรือสิ่งของที่เกิดจากการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 และกรณีไม้หวงห้ามหรือกล้วยไม้ป่า ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 เป็นต้น

⁵ คณพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2561), น. 415.

⁶ คำพิพากษากฎีกาที่ 2727/2537, สืบค้นวันที่ 22 พฤษภาคม 2562, จาก <https://www.deka.supremecourt.or.th>

ทั้งที่การกระทำความผิดอาญาเหล่านั้นก็เป็นเหตุทำให้ผู้กระทำความผิดได้ไปซึ่งทรัพย์สินที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน และทรัพย์สินที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเหล่านี้ก็ถือได้ว่าผู้กระทำความผิดอาญาได้มาโดยไม่มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมาย แม้จะเป็นความผิดที่มีได้มาซึ่งทรัพย์สินโดยตรงก็ตาม แต่การกระทำความผิดนั้นเป็นเหตุให้ได้ทรัพย์สินที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอันได้ชื่อว่าของโจรเช่นกันซึ่งอาจจะมีบุคคลอื่นนอกจากผู้กระทำความผิดเองเข้ามาเกี่ยวข้องหรือให้การอุปการะไม่ว่าจะเป็นการช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพา ไปเสีย ซ้อม รับจำนำ หรือรับไว้ด้วยประการใดซึ่งทรัพย์สินอันได้มาเนื่องจากการกระทำความผิดต่อกฎหมายดังกล่าว โดยรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดและมีเจตนาชั่วที่จะเข้าไปเกี่ยวข้อง แต่บุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องหรือให้การอุปการะนั้นกลับไม่ต้องรับผิดชอบอาญาเลย เพียงเพราะว่าได้ระบุเป็นความผิดมูลฐานในความผิดฐานรับของโจรเท่านั้น ทั้งที่ความผิดอาญาเหล่านั้น ก็มีความร้ายแรงไม่น้อยไปกว่าความผิดมูลฐานทั้ง 9 ฐาน ที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 357 เลย แล้วเหตุใดความผิดฐานรับของโจรจึงไม่บัญญัติให้ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดอาญาเหล่านี้ เพื่อให้การบังคับใช้ความผิดฐานรับของโจรมีประสิทธิภาพ สามารถบังคับใช้ได้อย่างครอบคลุมถึงการระบายนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญาทั้งหมด และสามารถตรวจจรรกระทำ ความผิดมูลฐานอันเป็นเหตุให้ได้ทรัพย์สินมาลงได้ด้วย โดยสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ว่า “ถ้าไม่มี ผู้ต้องการหรือให้การอุปการะทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด เพราะเกรงกลัวว่า จะมีความผิดและได้รับโทษตามกฎหมายการกระทำความผิดมูลฐานอันเป็นเหตุให้ได้ทรัพย์สิน มาก็จะลดลง ไปด้วย”⁷ และสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งอีกประการหนึ่งคือ “ไม่เป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะมีบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้รับประโยชน์จากการกระทำความผิดอาญา”

เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะความผิดฐานรับของโจรได้มีการกำหนดเงื่อนไข การลงโทษทางภาวะวิสัย โดยจำกัดการลงโทษไว้เฉพาะกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดตามที่ระบุไว้เป็นความผิดมูลฐานเท่านั้น จึงส่งผลให้ความผิดฐานรับของโจรไม่สามารถบังคับใช้ให้ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดอาญาอันเป็นเหตุให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินฐานอื่น ๆ และไม่สามารถยับยั้ง ป้องกัน และปราบปรามการกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันของการบังคับใช้กฎหมาย อีก

⁷ คณพล จันทน์หอม, เรื่องเดิม, น. 413.

ทั้งยังเป็นช่องทางอันเป็นการส่งเสริมให้มีการแสวงหาประโยชน์จากทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอีกด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี หลักกฎหมาย เจตนารมณ์ของความผิดฐานรับของโจร ตลอดจนวิวัฒนาการ รวมทั้งเหตุผลต่างๆ ของการระบุนิติฐานในความผิดฐานรับของโจร และการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความผิดฐานที่ระบุไว้ในในความผิดฐานรับของโจรกับกฎหมายอาญาในปัจจุบัน มีประสิทธิภาพสามารถยับยั้งการกระทำความผิดได้แค่ไหน เพียงใด โดยศึกษากฎหมายไทย และกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ กฎหมายอังกฤษ กฎหมายฝรั่งเศส เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงขอบเขตและแนวทางที่ความเหมาะสมของการกำหนดความผิดฐานในความผิดฐานรับของโจร เพื่อให้การบังคับใช้ความผิดฐานรับของโจรมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างแท้จริง รวมทั้งสามารถยับยั้ง ป้องกัน และปราบปรามการกระทำความผิดฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 สมมติฐานการวิจัย

ปัจจุบันการบังคับใช้ความผิดฐานรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 357 ยังมีข้อจำกัดในประการสำคัญ กล่าวคือ ความผิดฐานรับของโจรที่ได้รับบุความผิดฐานไว้อย่างชัดเจน ได้แก่ ความผิดฐานลักทรัพย์ ริดเอาทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ฉ้อโกง ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ กรรโชก ยักยอก หรือเจ้าพนักงานยักยอก (อันเป็นเงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัย) ซึ่งการระบุนิติฐานดังกล่าวส่งผลให้ไม่สามารถใช้บังคับเอาผิด กับผู้ช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อ รับจำนำ หรือรับไว้ด้วยประการใดซึ่งทรัพย์สินอันได้มาเนื่องจากการกระทำความผิดอาญฐานอื่นนอกจากฐานความผิดตามที่ระบุไว้ ถึงแม้ว่าความผิดฐานนั้นจะมีความร้ายแรง และผู้กระทำความผิดจะรู้ถึงที่มาของทรัพย์สินดังกล่าวก็ตาม ดังนั้น จึงเห็นควรแก้ไขบทบัญญัติของความผิดฐานรับของโจร โดยการตัดเงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัยอันเป็นข้อเท็จจริงที่อยู่นอกโครงสร้างความรับผิดทางอาญาออก ซึ่งจะส่งผลให้ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดทุกฐานความผิดเป็นทรัพย์สินของโจร เมื่อมีผู้เข้ามาเกี่ยวข้องหรือให้การอุปการะทรัพย์สินนั้นก็จะมี ความผิดฐานรับของโจร อันจะส่งผลให้ความผิดฐานรับของโจรสามารถบังคับใช้ได้ตรงตาม

เจตนารมณ์ของการกำหนดความผิดอาญา ทั้งยังสามารถยับยั้ง ป้องกัน และปราบปราม การกระทำความผิดมูลฐานได้อย่างครอบคลุมทุกฐานความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้เขียนมุ่งเน้นศึกษาความผิดอาญาฐานอื่นๆ ซึ่งการกระทำความผิดนั้นได้ไป ซึ่งทรัพย์แต่มีได้นำมาระบุเป็นความผิดมูลฐานในความผิดฐานรับของโจร โดยจะศึกษาทั้งกฎหมายทั่วไปตามประมวลกฎหมายอาญาและตามกฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญา

1.5 ระเบียบวิธีการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร โดยดำเนินการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เป็นหนังสือ ตำรากฎหมาย บทความทางวิชาการ รวมถึงเอกสารต่างๆ ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ โดยศึกษาทั้งภาษาต่างประเทศและภาษาไทย ตลอดจนแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาไทย และความเห็นทางวิชาการของนักกฎหมาย เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์ถึงขอบเขตและแนวทางที่เหมาะสมกับการกำหนดความผิดมูลฐานในความผิดฐานรับของโจร

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ทราบประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี หลักกฎหมาย เจตนารมณ์ มาตรการควบคุมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานรับของโจรทั้งตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ ตลอดจนได้ทราบและเข้าใจถึงขอบเขตและความเหมาะสมของการกำหนดความผิดมูลฐานในความผิดฐานรับของโจร เพื่อให้การบังคับใช้ความผิดฐานรับของโจรมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างแท้จริง

2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับการกำหนดความผิดมูลฐานในความผิดฐานรับของโจรครั้งนี้ มีความเกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี รวมทั้งหลักการพื้นฐานทางกฎหมายต่างๆ ดังนี้

2.1 แนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการกำหนดความผิดเกี่ยวกับทรัพย์

ความผิดฐานรับของโจรเป็นความผิดฐานหนึ่งที่บัญญัติไว้ใน “ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์” จึงมีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องโดยตรงกับแนวความคิดพื้นฐานของการกำหนดความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีเนื้อหาและสาระสำคัญ ดังนี้

มูลเหตุที่รัฐบัญญัติความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินไว้ว่า ทรัพย์สินมีบทบาทต่อบุคคลนับแต่อดีตและทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นตามพัฒนาการของสังคม แม้ว่าในยุคที่มนุษย์ยังเร่ร่อนอยู่ ทรัพย์สินยังไม่มีสำคัญเท่าใดนัก แต่เมื่อหยุดเร่ร่อนและเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิตมาเป็นสังคมเกษตรกรรม ทรัพย์สินก็เริ่มเข้ามามีบทบาทในฐานะเป็นแหล่งอาหาร เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม หรือเป็นสิ่งมีค่าส่วนตัว เมื่อสะสมทรัพย์สินไว้คนละอย่างสองอย่างแตกต่างกันไป ผู้ที่ขยันหมั่นเพียรหรือมีโชคก็จะเก็บสะสมทรัพย์สินได้มาก ในขณะที่อีกหลายคนไม่มีทรัพย์สินเหลือพอที่จะเก็บ ความเหลื่อมล้ำกันในทางทรัพย์สินของคนในสังคมย่อมเกิดขึ้นเป็นธรรมดา ดังนั้น เพื่อป้องกันมิให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในสังคมจากการแก่งแย่งทรัพย์สินกัน รัฐจึงจำเป็นต้องออกมาตรการเกี่ยวกับทรัพย์สินส่วนบุคคลขึ้น ทำให้เกิดหลักทั่วไปทางทรัพย์สิน⁸ ที่ว่า

(1) ของสิ่งหนึ่งจะเป็นทรัพย์สินของบุคคลใดก็ต่อเมื่อกฎหมายให้อำนาจในการกระทำการสิ่งใดก็ได้กับสิ่งของนั้น และ

(2) กฎหมายจะป้องกันมิให้บุคคลอื่นมาเกี่ยวข้องกับของสิ่งนั้นในทุกวิถีทางหากปราศจากความยินยอมของบุคคลผู้มิอำนาจ

แม้ว่ารัฐจะได้รับรองและคุ้มครองสิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สินในทางแพ่งให้แก่บุคคล ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ การครอบครอง การโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองแล้วก็ตาม แต่ก็ยังปรากฏว่ามีผู้มารบกวนกรรมสิทธิ์หรือความครอบครองโดยปราศจากการรู้เห็น ความยินยอม หรือความสมัครใจอยู่เนืองๆ รัฐจึงจำต้องออกมาตรการเพื่อห้ามมิให้บุคคลอื่นไปรบกวนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในทรัพย์สินนั้น หากการรบกวนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองนั้นเป็นเรื่องที่สังคมยอมรับได้ เช่น การครอบครองปรปักษ์ การกระทำโดยประมาททำให้ทรัพย์สินเกิดความเสียหาย หรือการผิดสัญญา รัฐก็จะกำหนดหลักการในทางแพ่งเพื่อให้เอกชนใช้บังคับแก่กัน แต่หากการรบกวนกรรมสิทธิ์หรือการครอบครองนั้นร้ายแรงจนถึงขนาดที่สังคมไม่อาจยอมรับได้ เช่น การเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไปโดยมิได้รับอนุญาต การทำร้ายเจ้าของทรัพย์สินเพื่อจะเอาทรัพย์สินไปหรือแม้กระทั่งการหลอกลวงเพื่อให้ได้ทรัพย์สินไปนั้น มาตรการทางแพ่งหรือละเมิดเพียงอย่างเดียวย่อมไม่เพียงพอและไม่เหมาะสมกับความร้ายแรงที่เกิดขึ้น รัฐจึงต้องปกป้องบุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินด้วยการใช้

⁸ คณพล จันทน์หอม, เรื่องเดียวกัน, น. 16-17.

มาตรการทางอาญาที่ได้เด็ดขาดกว่าเข้าจัดการ โดยการกำหนดฐานความผิดและโทษ ให้สอดคล้องกับความร้ายแรงของการกระทำ⁹ ทั้งนี้ เพื่อให้กฎหมายเกิดความศักดิ์สิทธิ์ในการคุ้มครองกรรมสิทธิ์และการครอบครองทรัพย์สินของบุคคล และเพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โดยสร้างกลไกทางกฎหมายให้เกิดความเชื่อมั่นและเอื้ออำนวยต่อการค้าและการลงทุนเป็นสำคัญ

ในกฎหมายอาญาของประเทศต่างก็กำหนดลักษณะความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินนี้ ยังแยกออกเป็นความผิดฐานต่างๆ หลายฐาน ได้แก่ ความผิดฐานลักทรัพย์ กรรโชก รีดเอาทรัพย์สิน ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ยักยอก ฯลฯ ซึ่งเป็นการผิดที่เกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินที่ถือเป็นความผิดหลัก และความผิดฐานรับของโจรเป็นความผิดที่เกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินเช่นกัน แต่ถือเป็นความผิดที่เกี่ยวเนื่องกับความผิดหลักดังกล่าว

2.2 โครงสร้างการรับผิดทางอาญา (Structure of Crime)

“โครงสร้างการรับผิดทางอาญา (Structure of Crime)” เป็นเครื่องมือสำคัญในการที่จะวินิจฉัยว่าการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นความผิดทางอาญาหรือไม่ โดยที่โครงสร้างการรับผิดทางอาญานี้มีความแตกต่างหลากหลายกันออกไป ขึ้นอยู่กับว่าประเทศนั้นใช้ระบบกฎหมายแบบใด ดังนั้น พื้นฐานของการกำหนดโครงสร้างการรับผิดทางอาญาจึงมีหลายสำนักคิดที่อธิบายโครงสร้างการรับผิดทางอาญาไว้แตกต่างกัน¹⁰ เช่น (1) สำนักคิดในทางกฎหมายอาญาตามแนวคิดของคอมมอนลอว์แบ่งออกเป็นสองส่วนประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน ได้แก่ actus reus หรือ criminal act และ mens rea หรือ criminal intent (2) สำนักคิดในทางกฎหมายอาญาตามแนวคิดของฝรั่งเศส แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ “ข้อสาระทางกฎหมาย” “ข้อสาระทางเจตนา” และ “ข้อสาระทางการกระทำ” (3) สำนักคิดในทางกฎหมายอาญาตามแนวคิดของศาสตราจารย์ ดร. เกียรติขจร วัจนสวัสดิ์¹¹ แบ่งเป็น “บุคคลจะต้องรับผิดในทางอาญาเมื่อการกระทำครบองค์ประกอบที่กฎหมาย

⁹ คนพล จันทน์หอม, เรื่องเดียวกัน, น. 16-17.

¹⁰ คณิต ฒ นคร, เรื่องเดิม, น. 7-8.

¹¹ เกียรติขจร วัจนสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 10, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ พลสยาม พรินติ้ง (ประเทศไทย), 2551), น. 86.

บัญญัติเป็นความผิด” “การกระทำไม่มีกฎหมายยกเว้นโทษ” และ “การกระทำไม่มีกฎหมายยกเว้นความผิด” เป็นต้น

ในขั้นนี้ ผู้เขียนขอกล่าวถึงโครงสร้างความรับผิดทางอาญาตามแนวคิดของสำนักคิดในทางกฎหมายอาญาตามแนวคิดของเยอรมัน โดยมีข้อสาระสำคัญ 3 ประการประกอบไปด้วย

(1) การกระทำที่ครบองค์ประกอบที่กฎหมายบัญญัติ (Fulfillment of all offense elements as defined in the statute) กล่าวคือ จะต้องครบทั้ง (1) องค์ประกอบภายนอก ได้แก่ ผู้กระทำความผิด การกระทำความผิด กรรมของการกระทำ ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล และคุณธรรมทางกฎหมาย และ (2) องค์ประกอบภายใน ได้แก่ เจตนา ประมาท เจตนาพิเศษ (มูลเหตุชักจูงใจ)

(2) ความผิดกฎหมาย (Wrongfulness) หรือ “ความผิดอาญา” หมายถึง ความไม่ถูกต้องที่สมควรได้รับการลงโทษ มีหลักการพื้นฐานว่า ผู้ใดกระทำถูกต้องหรือกระทำโดยชอบย่อมจะลงโทษ ผู้นั้นมีได้ แต่ในทางตรงกันข้าม หากปรากฏว่าผู้ใดไม่ยอมรับกฎหมายโดยการกระทำการฝ่าฝืนยอมสมควรต้องถูกลงโทษ

(3) ความชั่ว (Schuld) การกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดจะเป็นการกระทำที่ชั่วหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับความรู้สึกผิดชอบชั่วดีของผู้กระทำในขณะที่กระทำการนั้น ถ้าผู้ใดขาดสติและได้กระทำการที่ผิดกฎหมายลงไป ผู้นั้นก็จะต้องได้รับการตำหนิจากสังคม ด้วยเหตุนี้ในทางกฎหมายจึงถือได้ว่า ผู้นั้นได้กระทำชั่ว¹² การพิจารณาถึงเรื่องการกระทำ “ความชั่ว” สามารถพิจารณาได้จากลักษณะสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ (1) อายุของผู้กระทำ (2) ความบกพร่องทางจิตของผู้กระทำความผิด (3) ความไม่รู้กฎหมาย และ (4) ความจำเป็นที่กฎหมายให้อภัย

เพราะฉะนั้น เมื่อการกระทำใดต้องด้วยองค์ประกอบของข้อสาระสำคัญตามโครงสร้างความรับผิดทางอาญา ครบทั้ง 3 ประการแล้ว การกระทำนั้นย่อมเป็นความผิดอาญา ทั้งนี้ หากขาดข้อสาระสำคัญไปแม้เพียงข้อหนึ่งข้อใดย่อมทำให้การกระทำนั้นไม่เป็นความผิดอาญา

¹² คณิต ณ นคร, เรื่องเดิม, น. 284-285.

2.3 เจื่อนไซแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัย

เจื่อนไซแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัยนี้เป็นข้อเท็จจริงที่อยู่นอกโครงสร้าง ความรับผิดชอบ โดยผู้กระทำความผิดไม่จำเป็นต้องรู้ข้อเท็จจริงในส่วนนี้ ดังนั้น เจื่อนไซแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัยจึงเป็นเจื่อนไซที่ฝ่ายนิติบัญญัติกำหนดขึ้นมาเพื่อให้ลงโทษความผิดฐานนั้นๆ มีเหตุผลหนักแน่นขึ้นจึงได้กำหนดเจื่อนไซการลงโทษผู้นั้นไว้ เมื่อเป็นเช่นนั้น เจื่อนไซแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัยจึงไม่ใช่ข้อเท็จจริงที่เป็นองค์ประกอบของความผิดที่ผู้กระทำจะต้องมีส่วนในเจตนาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรคสาม¹³

เจื่อนไซแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัย สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท¹⁴ ได้แก่ (1) เจื่อนไซแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัยที่เป็นข้อจำกัดในการลงโทษ เจื่อนไซประเภทนี้บัญญัติขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้เป็นข้อจำกัดในการลงโทษสำหรับการกระทำความผิด เช่น ความผิดฐานรับของโจร และ (2) เจื่อนไซแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัยที่เป็นเหตุเพิ่มโทษให้หนักขึ้น เจื่อนไซประเภทนี้บัญญัติขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้เป็นเหตุเพิ่มโทษที่หนักขึ้น สำหรับการกระทำความผิด เช่น ความผิดฐานตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 340 วรรคสอง

สำหรับความผิดฐานรับของโจรนั้น มีเจื่อนไซแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัย ประเภทจำกัดการลงโทษบังคับไว้ จะเห็นได้จากถ้อยคำที่ว่า “ถ้าความผิดนั้นเข้าลักษณะลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ริดเอาทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอก หรือเจ้าพนักงานยักยอก....” จะเห็นได้ว่า ข้อเท็จจริงในส่วนนี้ไม่เป็นข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิดแต่เป็น “เจื่อนไซแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัย” ดังนั้น ผู้กระทำความผิดไม่จำเป็นต้องรู้ข้อเท็จจริงในส่วนนี้ กล่าวคือ ไม่จำเป็นต้องรู้ว่าเป็นทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดอันเข้าลักษณะลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ กรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอกหรือเจ้าพนักงานยักยอก เพียงแค่ได้ความว่าเป็นกรณีเข้าลักษณะความผิดที่กฎหมายระบุไว้ดังกล่าวแล้วก็สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดฐานรับของโจรได้ ซึ่งเจื่อนไซดังกล่าวนี้กล่าวได้ว่าเป็น “เจื่อนไซแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัยที่เป็นข้อจำกัดในการลงโทษ”

¹³ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, เรื่องเดิม, น. 18-19.

¹⁴ คณิต ณ นคร, เรื่องเดิม, น. 126-128.

2.4 แนวคิดว่าการร่วมกระทำความผิด : กรณีผู้สนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำ

ความผิด

“ผู้สนับสนุนการกระทำความผิด” ตามความหมายของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 86 คือ ผู้ที่กระทำโดยเจตนาอย่างใดอย่างหนึ่ง ในลักษณะเป็นการให้ความช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกแก่ผู้กระทำความผิด ซึ่งอาจเป็นการให้ความช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกแก่ผู้นั้นก่อนหรือขณะที่ผู้นั้นกระทำความผิด ไม่ว่าผู้กระทำความผิดจะกระทำความผิดตามที่สนับสนุนนั้นสำเร็จ หรืออยู่ในชั้นพยายามหรือในชั้นเตรียมก็ตาม ทั้งนี้ โดยผู้กระทำความผิดหลักไม่จำเป็นต้องรู้ถึงการกระทำของผู้สนับสนุนนั้นเลย

อย่างไรก็ตาม หากการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกได้กระทำ “ภายหลัง” การกระทำความผิดสำเร็จ ผู้ให้ความช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกนั้นก็เป็นผู้สนับสนุน แต่อาจเป็นความผิดต่างหาก¹⁵ เช่น ต่อบุคคลเจ้าพนักงาน แจ้งความเท็จ เบิกความเท็จ ช่วยผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 189, 214 รับตัวบุคคลมาตรา 284, 317, 318, 319 รับค่าไถ่ตามมาตรา 315 หรือรับของโจรตามมาตรา 357 เป็นต้น

อย่างไรก็ดี ถึงแม้ว่าการกระทำความผิดฐานรับของโจรจะมีลักษณะเป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกแก่ทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดก็ตาม แต่ผู้กระทำความผิดฐานรับของโจรก็มีใช้ผู้ให้ความช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกแก่ผู้กระทำความผิดมูลฐาน จึงไม่ใช่ผู้สนับสนุนการกระทำความผิดตามนัยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 86 แต่ประการใด ด้วยเหตุที่ว่า การให้ความช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกดังกล่าวนี้มิได้กระทำก่อนหรือขณะกระทำความผิด แต่เป็นการให้ความช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกภายหลังจากการที่ได้กระทำความผิดมูลฐานสำเร็จแล้ว จึงไม่ครบองค์ประกอบของการเป็นผู้สนับสนุน

3. ผลการวิจัย

ในหัวข้อนี้ผู้เขียนจะทำการศึกษาในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กับความผิดฐานรับของโจรทั้งตามกฎหมายไทยและตามกฎหมายต่างประเทศ เพื่อที่จะนำมาประกอบการวิเคราะห์ในการกำหนดความผิดมูลฐานให้มีความเหมาะสมต่อไป ดังนี้

¹⁵ เกียรติขจร วังนะสวัสดิ์, เรื่องเดิม, น.689.

3.1 ปัญหาการบังคับใช้ความผิดฐานรับของโจรกับการป้องกัน และปราบปรามการกระทำความผิดมูลฐาน

เนื่องจากความผิดฐานรับของโจร เป็นความผิดที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากความผิดมูลฐาน กล่าวคือ หากไม่มีการกระทำความผิดมูลฐาน ความผิดฐานรับของโจรย่อมไม่สามารถเกิดขึ้นได้เลย ในทางกลับกันหากสามารถใช้บังคับความผิดฐานรับของโจร ให้มีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลให้สามารถยับยั้ง ป้องกัน และปราบปรามการกระทำความผิดมูลฐานได้เป็นอย่างดี

ปัจจุบันความผิดฐานรับของโจรสามารถป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดได้เพียงแค่ว่า ที่เกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐานเท่านั้น ซึ่งยังมีความผิดอื่นอีกมากมายที่การกระทำความผิดเป็นเหตุให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน แต่ความผิดฐานรับของโจรก็ไม่สามารถเข้าไปจัดการเอาผิดได้ เช่น ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญฐานอื่นๆ ได้แก่ มาตรา 144 (ให้สินบนเจ้าพนักงาน) มาตรา 148 (เจ้าพนักงานกรรโชกทรัพย์) มาตรา 313 (เรียกค่าไถ่) มาตรา 315 (คนกลางเรียกค่าไถ่) และยังมีการกระทำตามความผิดอื่นที่มีโทษทางอาญาด้วย เช่น การตัดไม้โดยไม่ได้รับอนุญาต สินค้าที่เกิดจากการปลอมหรือแปลงเครื่องหมายการค้าของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต (การละเมิดลิขสิทธิ์) เป็นต้น

จากกรณีตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นได้ชัดเจนว่า ความผิดฐานรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 357 สามารถใช้บังคับเพื่อยับยั้ง ป้องกัน และปราบปรามการกระทำความผิดได้เฉพาะความผิดมูลฐาน 9 ฐาน ที่ระบุไว้เท่านั้น ซึ่งปัจจุบันยังมีฐานความผิดอื่นอีกมากมายที่ความผิดฐานรับของโจรไม่สามารถใช้บังคับได้อย่างครอบคลุม จึงไม่อาจเป็นกฎหมายที่ช่วยยับยั้ง ป้องกัน และปราบปรามการกระทำความผิดอาญาได้ เพราะเหตุที่จำกัดมูลเหตุของทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดนั่นเอง ดังนั้น การกำหนดความผิดมูลฐานในความผิดฐานรับของโจรดังเช่นในปัจจุบันจึงไม่มีความสอดคล้องกับการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญฐานอื่นได้เลย

3.2 ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างความผิดฐานรับของโจรกับเงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัย และโครงสร้างความรับผิดทางอาญา

การวินิจฉัยความรับผิดทางอาญาของบุคคลหนึ่งบุคคลใดนั้น จะต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์ของโครงสร้างความรับผิดทางอาญาให้ครบองค์ประกอบของข้อสาระสำคัญ

3 ประการ¹⁶ ได้แก่ (1) การกระทำครบองค์ประกอบที่กฎหมายบัญญัติ (2) ความผิดกฎหมาย และ (3) ความชั่ว หากขาดข้อสาระสำคัญไปแม้เพียงข้อเดียวย่อมทำให้การกระทำนั้นไม่เป็นความผิดอาญา ซึ่งข้อสาระสำคัญทั้ง 3 ประการนี้เป็นข้อเท็จจริงที่อยู่ภายในของโครงสร้างความรับผิดทางอาญาเป็นข้อเท็จจริงที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรู้

นอกจากข้อเท็จจริงภายในโครงสร้างความรับผิดแล้ว ยังจะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงภายนอกโครงสร้างความรับผิดด้วย ซึ่งในความผิดฐานรับของโจรก็คือ “เงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัย” โดยนำมาพิจารณาเป็นลำดับถัดไปว่าจะลงโทษผู้กระทำความผิดได้หรือไม่

สำหรับความผิดฐานรับของโจรนั้น มีเงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัยประเภทจำกัดการลงโทษบังคับไว้ เมื่อพิจารณาจากถ้อยคำที่ว่า “ถ้าความผิดนั้นเข้าลักษณะลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ กรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอก หรือเจ้าพนักงานยักยอก....” จะเห็นได้ว่าข้อเท็จจริงในส่วนนี้ไม่เป็นข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด แต่เป็น “เงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัย” ดังนั้น ผู้กระทำความผิดไม่จำเป็นต้องรู้ข้อเท็จจริงในส่วนนี้ เพียงแค่ได้ความว่าเป็นกรณีเข้าลักษณะความผิดที่กฎหมายระบุไว้ดังกล่าวแล้วก็สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดฐานรับของโจรได้

การที่ความผิดฐานรับของโจรถูกจำกัดการลงโทษโดยมีเงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัยบังคับไว้เช่นนี้ ส่งผลให้ไม่สามารถใช้บังคับเอาผิดกับผู้ที่เกี่ยวข้องหรือให้การอุปการะทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานอื่นได้ ทำให้ความผิดฐานรับของโจรไม่มีประสิทธิภาพในการยับยั้ง ป้องกัน และปราบปรามการ กระทำความผิดทั่วไปได้อย่างเท่าเทียมกัน หากความผิดฐานรับของโจรไม่มีเงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัยบังคับไว้ จะทำให้ความผิดฐานรับของโจรสามารถบังคับเอาผิดกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดทุกฐานความผิด เช่น ทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานเจ้าพนักงานเรียกรับสินบน ความผิดฐานเรียกค่าไถ่ หรือสินค้ำที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา ฯลฯ โดยที่ผู้กระทำรู้ว่าเป็นทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดก็จะสามารถลงโทษผู้นั้นฐานรับของโจรได้ อันจะส่งผลให้อาญากรรม

¹⁶ คณิต ณ นคร, *กฎหมายอาญาภาคทั่วไป*, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2556), น. 118.

พื้นฐานที่เป็นเหตุให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินลดลงไปเป็นเงาตามตัว เพราะไม่มีผู้รับของโจรเนื่องจากเกรงกลัวว่าจะถูกลงโทษ ผู้กระทำความผิดหลักก็ไม่มีเจตนาจำเป็นต้องไปกระทำความผิด เพราะเมื่อได้ทรัพย์สินมาก็ไม่สามารถระบายทรัพย์สินนั้นต่อไปได้นั่นเอง

3.3 ปัญหากรณีศึกษาจากคำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับองค์ประกอบภายในของความผิดฐานรับของโจร

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบภายในของความผิดฐานรับของโจรนี้จะมีได้แต่เฉพาะ “เจตนา” เท่านั้น ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวมิได้บัญญัติให้การกระทำโดยประมาทเป็นความผิดฐานรับของโจรด้วยแต่อย่างใด

แต่อย่างไรก็ตาม แนวคำพิพากษาของศาลฎีกาได้มีการตีความขยายเรื่องขององค์ประกอบภายในของความผิดฐานรับของโจรให้รวมถึงการกระทำโดยประมาทด้วย เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8481/2544¹⁷ “จำเลยที่ 4 มีอาชีพเป็นพ่อค้าขายเครื่องประดับประเภทเพชร พลอย เงิน ทอง นาก และนาฬิกา ได้รับใบอนุญาตให้ค้าของเก่า จำเลยที่ 4 ซื้อทรัพย์สินของกลางจำนวน 16 รายการมาจากจำเลยที่ 3 เป็นมูลค่าสิบล้านบาท แสดงให้เห็นว่าจำเลยที่ 4 ย่อมทราบดีว่าทรัพย์สินของกลางทั้ง 16 รายการเป็นทรัพย์สินที่มีราคาสูงและหาซื้อไม่ได้ในท้องตลาดทั่วไป และย่อมทราบดีว่าทรัพย์สินของกลางได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย พฤติการณ์น่าเชื่อว่าจำเลยที่ 4 ทราบว่าทรัพย์สินของกลางเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ จึงเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 357 วรรคแรก”

หากพิจารณาการกระทำของจำเลยที่ 4 ที่ว่า “ย่อมทราบดีว่าทรัพย์สินของกลางทั้ง 16 รายการเป็นทรัพย์สินที่มีราคาสูงและหาซื้อไม่ได้ในท้องตลาดทั่วไป และย่อมทราบดีว่าทรัพย์สินของกลางได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย พฤติการณ์น่าเชื่อว่าจำเลยที่ 4 ทราบว่าทรัพย์สินของกลางเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด” การกระทำความผิดกล่าวนี้นี้ เป็นการกระทำที่ปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาใช้ให้

¹⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8481/2544, สืบค้นวันที่ 22 พฤษภาคม 2562, จาก <https://www.deka.supremecourt.or.th>

เพียงพอไม่¹⁸ การกระทำในลักษณะดังกล่าวจึงเป็นการกระทำโดยประมาท แล้ว ตามความหมายในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรคสี่ มิใช่การกระทำโดยเจตนา

ด้วยความเคารพต่อคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าว ผู้เขียนมีความเห็นว่า การที่ศาลฎีกาตีความเรื่องเจตนาของความผิดฐานรับของโจร โดยขยายกว้างออกไปเช่นนี้ โดยการให้รวมถึงการกระทำที่เป็นการประมาทด้วยนั้นผู้เขียนไม่เห็นพ้องด้วย ซึ่งขัดต่อหลักการความรับผิดทางอาญาของบุคคลตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรคแรก โดยที่ความผิดฐานรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 357 ไม่ได้บัญญัติให้การกระทำโดยประมาทเป็นความผิดฐานรับของโจรไว้ กรณีเช่นนี้จึงไม่อาจลงโทษผู้รับของโจรโดยประมาทได้ ประกอบกับหากพิจารณาความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ไม่ว่าจะเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ทรัพย์ ทรัพย์สิน ทรัพย์สิน ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอก โกงเจ้าหนี้ ทำให้เสียทรัพย์ หรือบุกรุก ไม่มีความผิดฐานใดที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดเมื่อได้กระทำโดยประมาท จะมีแต่ความผิดฐานรับของโจรเท่านั้น ที่ศาลฎีกาตีความให้รวมถึงประมาทด้วย ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการกำหนดความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ กับทั้งยังเป็นการใช้บังคับความผิดฐานรับของโจรเกินเลยไปกว่าที่กฎหมายบัญญัติไว้ การตีความกฎหมายเช่นนี้ย่อมเป็นการกระหนาบสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจนเกินสมควร และที่สำคัญการกระทำของบุคคลที่กระทำโดยประมาทในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์นั้นยังไม่ถึงขั้นที่มีความชั่วที่สมควรได้รับการลงโทษ การที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์นั้นต้องเป็นผู้ที่กระทำความผิดโดยเจตนาเท่านั้นจึงจะสมควรได้รับการลงโทษอย่างเหมาะสม

3.4 วิเคราะห์ผลดีของการใช้ระบบที่ไม่ได้ระบุว่าทรัพย์นั้นได้มาจากการกระทำความผิดฐานใด : กรณีไม่ระบุความผิดมูลฐาน

การกำหนดความผิดมูลฐานในความผิดฐานรับของโจร แบบไม่ระบุความผิดมูลฐานก่อให้เกิดผลดีต่อการบังคับใช้ความผิดฐานรับของโจรได้อย่างเป็นรูปธรรม และทำให้ความผิดฐานรับของโจรมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนี้

(1) ป้องกันการส่งเสริมให้เกิดการกระทำความผิดในความผิดมูลฐานอื่นๆ ได้อย่างกว้างขวางกว่าเดิม กล่าวคือ แต่เดิมความผิดฐานรับของโจร สามารถยับยั้งและป้องกันการส่งเสริม หรือการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนภายหลังการกระทำความผิดมูลฐาน

¹⁸ ประมวลกฎหมายอาญา, มาตรา 59 วรรคสี่

ได้เพียงแค่ 9 ฐาน ที่ระบุไว้เท่านั้น แต่หากใช้ระบบที่ไม่ได้ระบุว่าทรัพย์สินนั้นได้มาจากการกระทำความผิดฐานใด (ทุกฐานความผิดที่เป็นเหตุให้ได้ทรัพย์สินมา) ย่อมสามารถยับยั้งป้องกัน และปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินลดลง เป็นไปตามสมมุติฐานที่ว่า “ถ้าไม่มีผู้ต้องการหรือให้การอุปการะทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด เพราะเกรงกลัวว่าจะมีความผิดและได้รับโทษตามกฎหมาย การกระทำความผิดมูลฐานอันเป็นเหตุให้ได้ทรัพย์สินมาก็จะลดลงไปด้วย”

(2) ประมวลกฎหมายอาญาถือเป็นกฎหมายหลักหรือกฎหมายทั่วไป หากกฎหมายพิเศษเกิดช่องว่างไม่สามารถใช้บังคับกับการกระทำที่เกิดขึ้นได้ ย่อมต้องกลับมาใช้ประมวลกฎหมายอาญาเช่นเดิม ดังนั้น หากความผิดฐานรับของโจรมีลักษณะที่สามารถใช้บังคับได้อย่างกว้างขวางย่อมสามารถอุดช่องว่างของการกระทำความผิดอื่นๆ ได้ เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 (12) ได้กำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการปลอมหรือการแปลงเงินตราดวงตรา แสตมป์ และตัวตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นการค้าเท่านั้น เช่นนี้ การปลอมหรือการแปลงเงินตรา ดวงตรา แสตมป์ และตัว ที่ไม่มีลักษณะเป็นการค้า ย่อมไม่มีความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน และไม่สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินได้ เมื่อกลับมาพิจารณาตามประมวลกฎหมายอาญาความผิดฐานรับของโจรก็อาจไม่มีความผิดฐานรับของโจรเช่นกัน เพราะมิได้เป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานทั้ง 9 ฐาน ดังนั้น หากขยายความผิดมูลฐานให้ครอบคลุมทุกฐานความผิดย่อมสามารถอุดช่องว่างในกรณีเช่นนี้ได้

(3) หลักการที่ว่า “ไม่ควรมีบุคคลหนึ่งคนใดได้รับประโยชน์จากการกระทำความผิดอาญา” หากความผิดฐานรับของโจรระบุความผิดมูลฐานไว้อย่างกว้างๆ ครอบคลุมความผิดอาญาทุกฐานความผิดที่การกระทำความผิดนั้นเป็นเหตุให้ได้ไปซึ่งทรัพย์สินต่าง ๆ ย่อมไม่ทำให้เกิดช่องว่างในการระบายนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด เพราะเดิมคนที่มีความผิดฐานรับของโจรได้นั้นจะต้องเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด 9 ฐานตามที่ระบุไว้ในมาตรา 357 คือ ความผิดฐานลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ กรรโชก ริดเอาทรัพย์สิน ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอก หรือเจ้าพนักงานยักยอกเท่านั้น ผู้ที่ได้รับทรัพย์สินจากความผิดฐานอื่น แม้จะรู้ว่าทรัพย์สินนั้นได้มาจากการกระทำความผิด ก็ไม่มีความผิดฐานรับของโจร จึงทำให้ผู้นั้นได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด (ของโจร)

โดยไม่มีความคิดใดๆ เลย แต่หากความผิดฐานรับของโจรใช้ระบบที่ไม่ได้ระบุว่าทรัพย์สินนั้นได้มาจากการกระทำความผิดฐานใด คือบัญญัติไว้อย่างกว้างๆ ครอบคลุมทุกฐานความผิดที่เป็นเหตุให้ได้ทรัพย์สินมา ย่อมสามารถใช้บังคับเอาผิดกับบุคคลผู้รับของโจรนั้นได้ ทำให้ผู้นั้นไม่สามารถครอบครองหรือใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายได้

(4) ช่วยรวบรวมความผิดฐานรับของโจรให้เป็นหมวดหมู่เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายได้ง่าย และป้องกันการบัญญัติกฎหมายอาญาเพื่อ เพราะความผิดฐานรับของโจรนอกจากจะปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ยังปรากฏในพระราชบัญญัติที่มีโทษทางกฎหมายอาญาอื่นๆ ด้วย เช่น ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 246 ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 มาตรา 70 เป็นต้น ดังนั้น หากสามารถรวบรวมการกำหนดความผิดเกี่ยวกับการรับของโจรที่กระจัดกระจายอยู่ในพระราชบัญญัติต่างๆ ให้เป็นหมวดหมู่ โดยกำหนดให้ความผิดฐานรับของโจรตามมาตรา 357 เป็นกฎหมายหลักที่สามารถใช้บังคับให้ครอบคลุมถึงทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดในฐานอื่นๆ ด้วยแล้ว ย่อมจะเป็นประโยชน์ในการเข้าถึงกฎหมาย (Access to Law) ของประชาชน โดยทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกฎหมายได้ง่ายโดยไม่มีข้อจำกัด และอีกประการที่สำคัญหากการรวบรวมกฎหมายเช่นว่านั้นได้สำเร็จก็จะช่วยลดปัญหาในเรื่องของการบัญญัติกฎหมายอาญาเพื่อได้อีกด้วย โดยไม่ต้องบัญญัติเพิ่มในพระราชบัญญัติต่างๆ ให้เกิดความวุ่นวายอีก

3.5 ความผิดฐานรับของโจรตามกฎหมายอังกฤษ : เปรียบเทียบกฎหมายไทย

ความผิดฐานรับของโจร (Handling Stolen Goods) ตามกฎหมายอังกฤษนั้น ได้บัญญัติไว้ใน The Theft Act 1968 (พระราชบัญญัติการโจรกรรม ค.ศ. 1968) โดยมีมาตราที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

มาตรา 22 (1)¹⁹ บัญญัติว่า “ผู้ใดจัดการทรัพย์สินที่ได้มาจากการลักทรัพย์ถ้า (นอกเหนือจากการกระทำในกระบวนการลักทรัพย์) รู้หรือเชื่อว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการลักทรัพย์โดยไม่สุจริต รับไว้หรือรับดำเนินการช่วยเหลือในการเก็บรักษา การเคลื่อนย้าย

¹⁹ The Theft Act 1968, Section 22 (1)

“A person handles stolen goods if (otherwise than in the course of stealing), knowing or believing them to be stolen goods he dishonestly receives the goods, or dishonestly undertakes or assists in their retention, removal, disposal or realization by or for the benefit of another person, or if he arranges to do so.”.

การจำหน่ายจ่ายโอน หรือแลกเปลี่ยนทรัพย์สินนั้น โดยหรือเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น หรือได้จัดให้มีการกระทำเช่นนั้น”

มาตรา 24 (4)²⁰ ได้กำหนดไว้ว่า “ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการลักทรัพย์ (รวมถึงชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ และลักทรัพย์ในเคหสถานในเวลากลางคืน) ริดเอาทรัพย์ และทรัพย์สินที่ได้มาจากการหลอกลวง”

มาตรา 34 (2) (b)²¹ ได้บัญญัติบทนิยามของคำว่าทรัพย์เอาไว้ว่า “ทรัพย์” เว้นแต่จะได้บัญญัติไว้ในกฎหมายอื่นให้หมายความรวมถึงเงิน และทรัพย์สินอื่นทุกชนิด ยกเว้นที่ดิน และให้รวมถึงสิ่งที่ถูกตัดขาดออกจากที่ดินโดยการขโมย”

จะเห็นได้ว่า ความผิดมูลฐานในความผิดฐานรับของโจรตามกฎหมายอังกฤษ นั้น ทรัพย์ที่จะเป็นของโจรได้ต้องเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการลักทรัพย์หรือการโจรกรรม (รวมถึงชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ และลักทรัพย์ในเคหสถานในเวลากลางคืนด้วย) ริดเอาทรัพย์ และทรัพย์สินที่ได้มาจากการหลอกลวง นอกจากนี้ ยังรวมถึงผลประโยชน์จากทรัพย์ของโจร นั้นด้วย ส่วนกฎหมายไทยได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้เป็นจำนวน 9 ฐานความผิด ได้แก่ ความผิดฐานลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ กรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอกหรือเจ้าพนักงานยักยอก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความผิดฐานรับของโจร ทั้งกฎหมายไทย และกฎหมายอังกฤษได้กำหนดความผิดมูลฐานเป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ทั้งสิ้น ไม่ได้ หมายความว่ารวมถึงความผิดฐานอื่นๆ ที่การกระทำความผิดนั้นเป็นเหตุให้ได้ทรัพย์มาแต่ประการใด

ผู้เขียนมีความเห็นว่า ความผิดฐานรับของโจรทั้งตามกฎหมายไทยและตาม กฎหมายอังกฤษใช้ระบบที่ระบุว่าทรัพย์สินนั้นได้มาจากการกระทำความผิดฐานใด โดยระบุ

²⁰ The Theft Act 1968, Section 24 (4)

“ For the purposes of the provisions or the Act relating to goods which have been stolen (including subsections (1) to (3)above) goods obtained in England or Wales or elsewhere either by blackmail or in circumstances described in section 15 (1) of this Act shall be regarded as stolen ; and “steal”, “theft” and “thief” shall be construed accordingly.”.

²¹ The Theft Act 1968, Section 34 (2) (b)

“ “ goods”, except in so far as the context otherwise requires, includes money and every other description of property except land, and includes things severed from the land by stealing.”

ความผิดมูลฐานไว้อย่างชัดเจนตายตัว เมื่อเป็นเช่นนี้ก็จะส่งผลต่อการบังคับใช้ความผิดฐานรับของโจรให้เกิดปัญหาขึ้นมาทันที จริงอยู่ว่าการกำหนดความผิดมูลฐานอาจทำให้ขอบเขตของการบังคับใช้ความผิดฐานรับของโจรแคบลง โดยประสงค์ให้ใช้บังคับได้เฉพาะบางความผิดเท่านั้น แต่จะส่งผลให้ความผิดฐานรับของโจรเป็นกฎหมายที่ไม่มีประสิทธิภาพในการยับยั้ง ป้องกัน และปราบปรามการกระทำความผิดฐานอื่นที่การกระทำความผิดนั้นเป็นเหตุให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินด้วย ทำให้การบังคับใช้ความผิดฐานรับของโจรเกิดช่องว่างและเกิดความไม่เท่าเทียมกัน

3.6 ความผิดฐานรับของโจรตามกฎหมายฝรั่งเศส : เปรียบเทียบกฎหมายไทย

ความผิดฐานรับของโจรตามกฎหมายฝรั่งเศสนั้น ได้มีการบัญญัติรวมไว้ใน The French Penal Code โดยตามมาตรา 321-1²² ซึ่งบัญญัติไว้ว่า

“ความผิดฐานรับของโจร หมายถึง การซ่อนเร้น การยึดถือ (รับไว้) หรือการแลกเปลี่ยนทรัพย์สิน สิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือการกระทำในฐานะที่เป็นคนกลาง ในการแลกเปลี่ยน โดยรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดประเภทที่มีโทษขั้นอุกฤษ (Crime) หรือประเภทที่มีโทษขั้นมัธยโทษ (Délit)

การรับของโจร หมายความว่ารวมถึง การได้รับประโยชน์ในลักษณะใดๆ จากทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอุกฤษโทษหรือความผิดขั้นมัธยโทษ โดยรู้ถึงการกระทำความผิดนั้นเป็นการกระทำความผิดฐานรับของโจรเช่นเดียวกัน

ผู้รับของโจรนั้น ต้องระวางโทษจำคุก 5 ปี และปรับ 375,000 ยูโร”²³

จะเห็นได้ว่าความผิดฐานรับของโจรตามกฎหมายไทยในส่วนของการกำหนดความผิดมูลฐานจึงแตกต่างกันอย่างชัดเจน เพราะกฎหมายไทยใช้ระบบระบุว่าทรัพย์สินได้มาจากการกระทำความผิดฐานใด กล่าวคือ ได้มีการระบุหรือกำหนดความผิดมูลฐานไว้เป็น

²² French Penal Code, Section 321-1

“Receiving is the concealment, retention or transfer a thing, or action as an intermediary in its transfer, knowing that that thing was obtained by a felony or misdemeanor.

Receiving is also the act of knowingly benefiting in any manner from the product of a felony or misdemeanor.

Receiving is punished by five years' imprisonment and a fine of €375,000.”.

²³ Jean Languier, *Droit Pnal Speccial*, 11th edition, (Paris : Dalloz, 2000), pp.239-240.

การเฉพาะแต่ความผิดมูลฐานตามความผิดฐานรับของโจรของประเทศฝรั่งเศส ไม่ได้ใช้ระบบที่ระบุฐานความผิดมูลฐาน แต่ระบุไว้อย่างกว้างๆ ว่า “ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดประเภทที่มีโทษขั้นอุกฤษ (โทษขั้นร้ายแรง) และประเภทที่มีโทษขั้นมัธยโทษ (โทษชั้นกลาง)” ซึ่งความผิดประเภทที่มีโทษขั้นอุกฤษ ได้แก่ ความผิดที่มีโทษจำคุกหรือกักขังอย่างสูง 30 ปี 20 ปี หรือ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งมีกำหนดโทษอย่างต่ำจำคุกหรือกักขัง 10 ปี ส่วนประเภทที่มีโทษขั้นมัธยโทษ ได้แก่ ความผิดที่มีโทษจำคุก ปรับ เพิกถอนสัญชาติ การบริการสาธารณะ การยกเลิกหรือจำกัดสิทธิบางประการ²⁴ การที่กฎหมายอาญาฝรั่งเศสได้กำหนด “ความผิดมูลฐาน” ไว้อย่างกว้างๆ เช่นนั้นก็เพื่อให้ความสำคัญกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินทั้งหมด ซึ่งถือเป็นอาชญากรรมพื้นฐานในสังคม โดยสามารถใช้บังคับในการสกัดกั้นปัญหาอาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินได้อีกทางหนึ่ง ด้วยการบัญญัติความผิดฐานรับของโจรให้สามารถบังคับได้อย่างกว้างขวาง ครอบคลุมทุกการกระทำความผิด อันเป็นเหตุให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน โดยที่ไม่ต้องไปบัญญัติไว้ในกฎหมายอื่นๆ อีก

ผู้เขียนจึงเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งกับการบัญญัติความผิดฐานรับของโจร ตามแนวทางและการบังคับใช้ของกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มิใช่เพียงแค่นำบัญญัติมาเพื่อบังคับใช้กับเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือความผิดใดความผิดหนึ่งเท่านั้น แต่ควรที่จะสามารถบังคับได้เป็นการทั่วไปเป็น “กฎหมายทั่วไป” ที่สามารถอุดช่องว่างได้ทุกเหตุการณ์หรือทุกกรณีที่เกิดขึ้น ดังนั้น การบัญญัติกฎหมายแบบกว้างๆ อย่างเช่นกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสนี้จะช่วยให้การบังคับใช้ความผิดฐานรับของโจรมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุด

4. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 บทสรุป

ความผิดฐานรับของโจรตามประมวลกฎหมาย มาตรา 357 ได้ระบุความผิดมูลฐานไว้อย่างชัดเจนว่าต้องเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดที่เข้าลักษณะลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ กรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอก หรือเจ้าพนักงาน

²⁴ ลักขวิวัฒน์ คงจันทร์, ความผิดฐานรับของโจร : ศึกษาทรัพย์สินอันได้มาโดยการกระทำความผิด, (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558), น. 65-66.

ยกยอก เพียง 9 ฐานความผิดเท่านั้น จึงจะทำให้ผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องหรือให้การอุปการะมีความผิดฐานรับของโจรได้ หากเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญาอื่นๆ เช่น สินค้าหนีภาษี สินค้าที่เกิดจากการละเมิดกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ไม้หวงห้าม กล้วยไม้ป่า หรือสัตว์ป่า เป็นต้น หรือการได้ทรัพย์สินมาตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 143 (คนกลาง เรียกรับสินบน) มาตรา 144 (ให้สินบนเจ้าพนักงาน) มาตรา 148 (เจ้าพนักงานกรรโชกทรัพย์) มาตรา 313 -315 (การเรียกค่าไถ่) เป็นต้น ซึ่งหากมีการระบายนทรัพย์สินเหล่านี้โดยมีบุคคลอื่นเข้ามาช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาไปเสีย ซ้อม รับจำนำ หรือรับไว้ด้วยประการใดซึ่งทรัพย์สินดังกล่าวโดยรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดแต่บุคคลเหล่านั้นกลับไม่ต้องรับผิดทางอาญา เพียงเพราะว่าต้นเหตุของการได้ทรัพย์สินมามิได้ระบุเป็นความผิดมูลฐานไว้ในความผิดฐานรับของโจร ทั้งที่ความผิดอาญาเหล่านั้นมีความร้ายแรงไม่น้อยไปกว่าความผิดมูลฐานแต่ประการใด

เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะความผิดฐานรับของโจรได้มีการกำหนดเงื่อนไขการลงโทษทางภาวะวิสัย โดยจำกัดการลงโทษไว้เฉพาะกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดตามที่ระบุไว้เป็นความผิดมูลฐานเท่านั้น จึงส่งผลให้ความผิดฐานรับของโจรไม่สามารถบังคับใช้ให้ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดอาญาอันเป็นเหตุให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินอื่นๆ และไม่สามารถยับยั้ง ป้องกัน และปราบปรามการกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยิ่งก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันของการบังคับใช้กฎหมาย อีกทั้งยังเป็นช่องทางอันเป็นการส่งเสริมให้มีการแสวงหาประโยชน์จากทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอีกด้วย

เมื่อพิจารณาความผิดฐานรับของโจรตามกฎหมายต่างประเทศ จะเห็นได้ว่ากฎหมายอังกฤษใช้ระบบระบุความผิดมูลฐานไว้อย่างชัดเจน เช่นเดียวกับกฎหมายไทย คือต้องเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ (รวมถึง ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ริดเอาทรัพย์) รวมถึงประโยชน์ที่ได้จากทรัพย์สินดังกล่าวด้วย ส่วนกฎหมายฝรั่งเศสใช้ระบบที่ไม่ได้ระบุทรัพย์สินนั้นได้มาจากการกระทำความผิดฐานใด แต่ระบุไว้อย่างกว้างๆ ว่าเป็น “ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดประเภทที่มีโทษขั้นอุกฤษฎ์ (Crime) และประเภทที่มีโทษขั้นมัธยโทษ (Délit)” ซึ่งความผิดประเภทที่มีโทษขั้นอุกฤษฎ์ ได้แก่ ความผิดที่มีโทษจำคุกหรือกักขังตลอดชีวิต, โทษจำคุกหรือกักขังอย่างสูง 30 ปี, 20 ปี หรือ 15 ปีขึ้นไป โดยมีโทษจำคุกหรือกักขังขั้นต่ำ 10 ปี ส่วนประเภทที่มีโทษขั้นมัธยโทษ ได้แก่

ความผิดที่มีโทษจำคุก ปรับ เพิกถอนสัญชาติ บริการสาธารณะ การยกเลิกหรือจำกัดสิทธิบางประการ

การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติความผิดฐานรับของโจรเกี่ยวกับ “ความผิดมูลฐาน” โดยการใช้ระบบที่ไม่ได้ระบุว่าทรัพย์สินนั้นได้มาจากการกระทำความผิดฐานใด ตามแนวทางของกฎหมายฝรั่งเศส เป็นการขยายขอบเขตของความผิดฐานรับของโจร ส่งผลให้ความผิดมูลฐานมีความหลากหลายและครอบคลุมความผิดอาญาอื่นๆ อันเป็นเหตุให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินทุกฐานความผิดทั้งความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาและความผิดตามกฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญา ทำให้ความผิดฐานรับของโจรสามารถบังคับใช้ได้อย่างครอบคลุมถึงการระบายนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญาทั้งหมด เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำที่เป็นการส่งเสริมให้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินอันเป็นความผิดมูลฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลให้การกระทำความผิดฐานรับของโจรทำได้ยากขึ้น เพราะหากไม่มีผู้ต้องการหรือให้การอุปการะทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด เพราะเกรงกลัวว่าจะมีความผิดและได้รับโทษตามกฎหมาย การกระทำความผิดมูลฐานอันเป็นเหตุให้ได้ทรัพย์สินมากก็จะลดลงไปด้วย อีกทั้งยังทำให้ความผิดฐานรับของโจรเป็นกฎหมายที่สามารถยับยั้ง ป้องกัน และปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินอันเป็นเหตุให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นกฎหมายทั่วไปที่สามารถอุดช่องว่างของการบังคับใช้กฎหมายพิเศษได้ สามารถจัดการทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยรวบรวมความผิดฐานรับของโจรให้เป็นหมวดหมู่เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายได้ง่าย และป้องกันการบัญญัติกฎหมายอาญาเพื่อท้ายที่สุดความผิดฐานรับของโจรสามารถคุ้มครองทรัพย์สินกลับคืนเจ้าของในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นชอบด้วยกฎหมาย และในขณะเดียวกันก็จะสามารถคัดกรองทรัพย์สินที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเพื่อจัดการหรือทำลาย โดยไม่ให้มี “บุคคลหนึ่งบุคคลใดได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญา”

4.2 ข้อเสนอแนะ

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เพื่อให้การบังคับใช้ความผิดฐานรับของโจรมีประสิทธิภาพ สามารถบังคับใช้ได้อย่างครอบคลุมถึงการระบายนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญาทั้งหมด และสามารถตัดวงจรการกระทำความผิดมูลฐานอันเป็นเหตุให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินลดลง โดยสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ว่า “ถ้าไม่มีผู้ต้องการหรือให้การ

อุปการะทรัพย์ ที่ได้มาจากการกระทำความผิด เพราะเกรงกลัวว่าจะมีความผิดและได้รับโทษตามกฎหมาย การกระทำความผิดมูลฐานอันเป็นเหตุให้ได้ทรัพย์มาก็จะลดลงไปด้วย” และสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งอีกประการหนึ่งคือ “ไม่เป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะมีบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้รับประโยชน์จากการกระทำความผิดอาญา” ซึ่งจะส่งผลให้ความผิดฐานรับของโจรสามารถบังคับใช้ได้ตรงตามเจตนารมณ์ ทั้งยังสามารถยับยั้ง ป้องกัน และปราบปรามการกระทำความผิดมูลฐานได้อย่างครอบคลุมทุกฐานความผิดอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถบังคับได้อย่างเท่าเทียมกัน ผู้เขียนจึงขอเสนอแก้ไขประมวลกฎหมายอาญามาตรา 357 วรรคแรก เป็นดังนี้

“ผู้ใดช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อ รับจําหน่าย หรือรับไว้ด้วยประการใดซึ่งทรัพย์อันได้มาเนื่องจากการกระทำความผิดอาญา และความผิดนั้น มีกำหนดโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สามปีขึ้นไป ผู้นั้นกระทำความผิดฐานรับของโจร ต้องระวางโทษ.....”

อย่างไรก็ดี หากการแก้ไขกฎหมายความผิดฐานรับของโจรเป็นไปตามแนวทางที่ผู้เขียนเสนอไว้ข้างต้น ผลกระทบที่ตามมาก็คือปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดอัตราโทษ เพราะความผิดมูลฐานแต่ละฐานความผิดนั้นมีลักษณะของความร้ายแรงมากน้อยแตกต่างกันไป ดังนั้น การกำหนดอัตราโทษที่เหมาะสมจึงเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก ซับซ้อน และละเอียดอ่อน ซึ่งจะต้องทำการศึกษาโดยละเอียดในโอกาสต่อไป

บรรณานุกรม

หนังสือ

- เกียรติขจร วัจนสวัสดิ์. (2551). *คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พลสยาม พรินต์ติ้ง (ประเทศไทย).
- คณิต ณ นคร. (2556). *กฎหมายอาญาภาคทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- _____. (2559). *กฎหมายอาญาภาคความผิด*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- คณพล จันทน์หอม. (2561). *คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- นภารัตน์ กิมทรง. (2550). *ความผิดฐานรับของโจร : กรณีการนำทรัพย์สินกลับคืนเจ้าของ*. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- ลัทธิวัน คงจันทร์. (2558). *ความผิดฐานรับของโจร : ศึกษาทรัพย์สินอันได้มาโดยการกระทำความผิด*. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2559). *คำอธิบายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- Herring, jonathan. (2005). *Criminal Law*. 4th Ed.. Oxford : Oxford university press.
- Larguier, Jean. (2000). *Droit Pnal Speccial*. 11th Ed.. paris : Dalloz.

กฎหมาย

ประมวลกฎหมายอาญา

คำพิพากษาฎีกาที่ 2727/2537. สืบค้นวันที่ 22 พฤษภาคม 2562, จาก

<https://www.deka.supremecourt.or.th>

คำพิพากษาฎีกาที่ 8481/2544. สืบค้นวันที่ 22 พฤษภาคม 2562, จาก [https://](https://www.deka.supremecourt.or.th)

www.deka.supremecourt.or.th

The French Penal Code

The Theft Act 1968